

УДК 342.9

А. С. Колісник
здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СЕРВІСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ОРГАНІВ

Актуальність. Відповідно до Митного кодексу України (далі – Кодекс), митні органи представлені у нашій країні центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику (Державна митна служба України), митницями та митними постами. А відповідно до ст. 5 Кодексу державна митна політика – це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки. Державна митна політика є складовою частиною державної економічної політики [1]. Важливість значення митних органів у даному напрямку діяльності держави можна простежити у двох аспектах: по-перше, вони слугують одним із чинників формування та здійснення зовнішньополітичного вектору країни, оскільки безпосередньо співпрацюють із зарубіжними економічними суб'єктами з питань митної справи та зовнішньої торгівлі; по-друге, дані органи активно сприяють функціонуванню адміністративної та економічної національних сферам, виконуючи для цього ряд завдань, що стосуються проведення митних платежів, здійснення контрольно-організаційних дій, сприяння транзиту, реалізації послуг у сфері митної справи тощо.

Таким чином, як й інші елементи державної політики України, сучасний розвиток митної діяльності в першу чергу має бути обумовлений обраним нашою державою напрямком. Останніми роками таким напрямком є євроінтеграція, яка стала основою та вектором реформування багатьох національних державних органів та публічних сфер діяльності. Зокрема, відповідно до Указу Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» реформа державної митної справи та інтеграція в митну спільноту Європейського Союзу є одним із першочергових пріоритетів впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід нашої країни на провідні позиції у світі [2].

У даному питанні варто звернути увагу на те, що у європейській практиці наразі провідною є концепція «сервісної держави», яка з-поміж іншого спрямована на перебудову роботи митних органів на принципах надання послуг учасникам зовнішньоекономічної діяльності. В основі даної

концепції лежить положення, відповідно до якого будь-яка діяльність держави із взаємодії з індивідом вважається публічною послугою, а оскільки митні органи України є елементом державного управління та регулювання, відтак «сервісна» модель може бути застосована і щодо удосконалення їх діяльності [3, с. 69-70]. Фактично, національні митниці наділені рядом повноважень, які направлені у тій чи іншій мірі на обслуговування зовнішньоекономічних суб'єктів. Проте законодавство України у даній сфері суспільних відносин не оперує поняттями «митна послуга» або «сервісна функція митних органів». Тому актуальним є дослідити існуючий у європейських країнах стан адміністративно-правового регулювання здійснення митними органами зазначених функцій, оскільки така стратегія вже досягла свого розвитку в зарубіжних країнах, а тому може стати гарним прикладом для опанування українською правовою системою.

Метою роботи є дослідження нормативно-правових актів, а також доктринальних розробок вчених з питання здійснення митними органами передових європейських країн сервісних функцій, а також аналіз практики адміністративно-правового регулювання даної сфери. На основі отриманих результатів дослідження необхідним є запропонування варіантів вирішення існуючих в Україні проблем з цього питання шляхом запровадження успішного досвіду зарубіжних країн.

Наукові дослідження. Тема виконання митними органами з-поміж інших повноважень сервісних функцій активно проголошується українськими науковцями. Так, Федотов О.П., Федотова І.А., Бондаренко І.О., Литвин Н.А., Світлак І.І., Корогодова О.О., Кузняк Б.Я., Свічкарь В.А., Гуцул І.А., Кредісов А., Бережнюк І. є прикладами авторів, які присвятили свої праці вирішенню питання щодо виконання митними органами України окремих завдань, серед яких особливе місце займає функція надання митних послуг. Крім того, як було зазначено вище, концепція «сервісної держави» бере свій початок та розвиток у європейських країнах, а тому варто звернути увагу на результат наукових розробок з даної теми зарубіжних авторів, серед яких викликають інтерес праці Політ К., Елової Г.В., Норман Р., Ферлі І., Фітцджеральда Л., Петтігрю А., Квеліашвілі І., Чеверс А. та інших.

Виклад основного матеріалу. Оскільки митне законодавство України не надає нормативного визначення митних послуг, варто звернутися до доктринальних джерел з метою визначення змісту даної категорії. У широкому розумінні науковці пропонують наступне визначення митних послуг – це передбачена законом діяльність митних органів, спеціалізованих митних установ та організацій, а також суб'єктів підприємницької діяльності, що здійснюється з ініціативи фізичних і юридичних осіб, спрямована на реалізацію прав, свобод та законних інтересів у галузі митної діяльності [4, с. 49]. Але, на основі норм чинного законодавства України, позиції науковців, що закріплені на доктринальному рівні, доцільно використовувати наступне авторське визначення, що митною послугою виступає результат провадження митно-сервісної діяльності, як процесу, що здійснюється шляхом надання послуг, пов'язаних із отриманням дозвільних документів, постановлення рішень та заключення висновків стосовно прав та свобод суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з метою регламентації процедури здійснення зовнішньоторговельних операцій.

У свою чергу Бондаренко І.О. наводить наступний приблизний перелік тих дій, які можуть вважатися безпосереднім проявом сервісних функцій: консультації з питань законодавства та зовнішньоекономічної діяльності; консультації фізичним особам з питань приватного виїзду за кордон; експертна оцінка документації, наданої для декларування товарів і транспортних засобів; складання зовнішньоекономічного контракту за умовами замовника; декларування вантажів з повним митним очищенням; зберігання вантажів та транспортних засобів; навантажувально-розвантажувальні роботи; супроводження вантажів та їх охорона; прийняття попереднього рішення митними органами; надання спеціальних митно-брокерських послуг (організація митного огляду, виклик експертів Торгово-промислової палати, накладення митного забезпечення); інші послуги [5, с. 22].

Деякі автори сервісні функції митних органів визначають як «навколomitні» послуги з постачання державних послуг у сфері митного забезпечення. Виконання таких обов'язків реалізується таким чином, щоб максимально сприяти розвитку зовнішньоекономічної діяльності, наслідком чого стає зацікавлення економічних акторів у отриманні прибутків в такий спосіб, що, відповідно, призводить до поповнення Державного бюджету країни [6, с. 218].

Світлак І.І., у свою чергу, запропонувала інше визначення: «Публічно-сервісна діяльність митних органів – це діяльність митних органів, що проводиться з ініціативи фізичних та юридичних осіб для обслуговування їх потреб, по наданню реєстраційно-ліцензійних, інформаційних, кон-

сультаційних та інших послуг, що не складають зміст владно-розпорядчої діяльності митних органів» [7, с. 12-13]. На нашу думку, публічно-сервісна діяльність у митній сфері – це діяльність митних органів у сфері публічного управління, пов'язана з забезпеченням та реалізацією прав, свобод і законних інтересів приватних осіб, яка проводиться шляхом надання послуг таким особам.

У контексті розглядуваної теми основоположне значення має Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція) 1973 року. Даний акт не надає визначення митної послуги, проте серед положень, застосування яких є необхідним для досягнення гармонізації і спрощення митних правил і процедур, закріплює стандартне правило, відповідно до якого за запитом відповідної особи та з причин, визнаних митною службою обґрунтованими, митна служба, за наявності необхідних умов, здійснює функції, необхідні для застосування митних правил та процедур поза встановленим місцем розташування митного органу та в його неробочий час [8]. Показово, що, продовжуючи дану норму, Конвенція оперує поняттям «послуга» щодо вказаних вище функцій. Таким чином, теорія надання митними органами сервісних послуг отримала свій початок на рівні міжнародного права та на сьогодні розвинулась у законодавстві багатьох країн.

Для законодавства багатьох європейських держав у сфері діяльності митних органів ключову роль відіграє Митний кодекс Європейського Союзу, який є основою функціонування Митного союзу в межах Євросоюзу та визначає митні правила переміщення товарів всередині Союзу, єдині митні тарифи та режими торгівлі з третіми країнами [9, с. 4]. Безпосередньо сфера регулювання Кодексу не охоплює визначення сервісних функцій митних органів держав-членів Союзу, проте опосередковано наголошує на можливості надання такими органами послуг, не пов'язаних із контрольно-наглядовими повноваженнями. Так, ст. 52 закріплює положення, відповідно до якого митні органи можуть установлювати плату або вимагати відшкодування витрат у разі надання окремих послуг, зокрема таких: (а) присутність працівників митного органу на відповідну вимогу, не в офіційний робочий час або не в приміщеннях митного органу; (б) аналітичні або експертні висновки щодо товарів і вартості поштових послуг у разі повернення товарів заявнику, надання інформації (...) [10]. Дана норма яскраво демонструє підхід права Європейського Союзу до чіткого розподілу основних та «окремих» функцій митних органів, залишаючи при цьому правову регламентацію останніх у сфері дії національного права. Так, як і більшість інших держав-членів ЄС, у зв'язку з набуттям законної сили Митного кодексу ЄС Митний кодекс Польщі, країни, яка має спільний кордон

з Україною, втратив чинність, тим самим максимально наблизивши право країни до європейських стандартів у митній сфері. Одним із таких стандартів стала концентрація у повноваженнях митних органів основної фіскальної функції. Відтак, польська митна служба приносить близько 41% доходів до місцевих бюджетів, а до бюджету ЄС перераховується 75% імпорتنих податків. Це доходи від збирання акцизу з імпорتنих та внутрішніх товарів, імпортного мита тощо [11, с. 81].

Схожим прикладом може слугувати Болгарія, яка до речі входить до Європейського Союзу, але досі не прийнята до Шенгенської зони – «митної основи» ЄС. Ч. 2 ст. 15 Митного закону серед переліку функцій та задач митних органів не передбачає виконання ними сервісних функцій чи надання відповідних послуг, а наділяє основними повноваженнями з митного нагляду та контролю, здійснення зборів, захисту економічних інтересів країни, протидії митним правопорушенням тощо. Однак, ст. 11 оперує поняттям «додатково надані послуги», за здійснення яких митні органи мають право знімати такси, що не являються митними зборами. А ч. 20 додаткових положень до Закону наводить перелік прикладів таких послуг: видача ліцензій, статистичні послуги, валютний контроль, видача документів та посвідчень, аналіз та інспекція, а також інша митна діяльність поза робочим місцем та робочим часом [12]. Таким чином, можна зробити висновок, що в межах права Європейського Союзу головним напрямком розвитку митних органів як складових елементів великого митного об'єднання є безпосередньо фіскальний аспект, проте з-поміж іншого митне законодавство покладає на них сервісні функції, які розглядаються як окрема складова завдань митної політики держави.

Тим не менш, аналізуючи право європейських держав, нерідко можна зустріти норми, які безпосередньо закріплюють за митними органами право надавати послуги або здійснювати інші дії, непов'язані із виконанням контрольно-наглядових або фіскальних функцій. Наприклад, Закон Латвійської Республіки «Про Державну службу доходів» окремою главою регулює порядок здійснення митної політики митними органами. При проведенні даної політики відповідно до ст. 11 Закону митні органи поряд з іншим, керуючись нормами національного законодавства, надають державним установам, приватним організаціям, фізичним особам та безпосередньо клієнтам інформацію з митних питань, а також здійснюють підготовку та підвищення кваліфікації працівників митних органів [13]. Зосереджуючи увагу на таких нормах, у зарубіжній теорії панує думка щодо поділу митних функцій на традиційні та нетрадиційні. Так, якщо основні завдання митниць, що стосуються контролю, нагляду за перевезен-

ням товарів, справляння плати, виявлення правопорушень, були апріорі характерними для даної сфери суспільних відносин, то сучасні умови економічної та політичної інтеграції країн зумовили появу нових повноважень митних органів. Зокрема, як зазначає Алдіс Чеверс, не варто забувати про унікальну соціальну роль митниць, оскільки це не лише правозахисна установа, але й служба, яка створена з-поміж іншого для задоволення потреб суспільства [14, с. 27]. В результаті реалізація оновленого підходу до організації діяльності митних органів має наслідком лише позитивні зміни в економіці країн: спрощення процедур зовнішньої торгівлі, відкриття нових кордонів, сприяння вільному руху товарів між державами.

Варто акцентувати увагу на тому, що вплив Митного кодексу ЄС на митне законодавство країн-учасниць не обмежується лише вищенаведеними нормами. Загалом сучасна митна політика Європи спрямована на всебічне та системне спрощення здійснення міжнародної торгівлі. Цьому напрямку присвячені як норми Кодексу, а в результаті й національне право європейських країн, так і висвітлена у доктрині теорія сервісної держави. Повертаючись до практики Польської Республіки, варто зауважити, що незважаючи на те, що держава зосередила всю свою митну політику в рамках норм ЄС, не виокремлюючи сервісну функцію митних органів, вона може слугувати гарним прикладом у спрощенні здійснення зовнішньої торгівлі шляхом системного обміну інформацією. Мова у даному випадку йде про управління ризиками у митній службі, оскільки польська інформаційна система на сьогодні стала найсучаснішим у Європі способом електронного митного оформлення. Зміст даного явища полягає в тому, що перед прибуттям будь-якого товару до країни здійснюється обмін інформацією, який робить можливим ефективний аналіз ризиків та розпізнавання на основі цього легального товарообігу та товарообігу, який потенційно може бути небезпечним для держави. Для здійснення таких завдань митні органи Польщі отримали право з обробки та перевірки інформації, що стосується зовнішньої торгівлі, а також використовувати допомогу осіб, що не задіяні у митній службі. В результаті у країні значно спростились організаційна структура митних підрозділів при одночасному розподілі між ними головних функцій: фіскальних та сервісних.

Дана практика має безпосередній зв'язок із митною політикою України, оскільки запровадження в Митному кодексі від 2012 року інституту уповноважених економічних операторів покликано забезпечити підвищення якості саме їх сервісної функції. На думку науковців, дана функція передбачає, насамперед, скорочення митних процедур при переміщенні осіб, товарів та транспортних засобів через митний кордон Укра-

їни. З цією метою у нашій державі застосовується система управління ризиками із визначеними їхніми профілями [15, с. 60]. Крім того, Митний кодекс ЄС також встановлює імперативне правило щодо використання державами-учасницями електронних систем для обміну інформацією між митними органами та надання з цією метою економічним операторам електронних митних послуг широкого спектра, завдяки яким вони зможуть однаково взаємодіяти з митними органами будь-якої держави-члена (ст. 16(1), ст. 280) [10]. Таким чином, діяльність національних митних органів має конкретні напрямки розвитку, які не лише наблизять їх до європейської спільноти, але й значно покращать систему здійснення додаткових важливих для економіки України послуг.

Останніми роками практика європейських країн активізується у поширенні нового типу митного органу – сервісної митниці. Її ідейні засади були сформульовані Всесвітньою митною організацією, яка не розділяє погляди щодо зміцнення акцентів роботи митниць до фіскальної спрямованості, орієнтованої на наповнення державного бюджету, оскільки саме це заважає розвивати сервісну функцію митної політики. Робота сервісних митниць, у свою чергу, має бути спрямована на спрощення митних процедур, формування нового напрямку митного контролю, побудованого на принципі сервісу та міжнародного обміну інформацією, попередження та протидії корупції у фіскальних органах, підвищення професійної компетентності посадових осіб [16, с. 78]. Саме у такому вигляді на сьогодні представлена оновлена система митних органів більшості європейських країн.

У теорії серед груп принципів, на яких має будуватись діяльність сервісних митниць, виділяють дві основні: формування митного законодавства та методи роботи митних органів та посадових осіб. Так, норми, що регулюють функціонування оновлених митних органів, мають бути доступними для всіх осіб, спрощеними (з метою подальшого здійснення швидкого митного оформлення за мінімальних витрат осіб), мати стандартну форму, відповідати міжнародним митним стандартам. У той же час, митниці зобов'язані уникати будь-яких корупційних дій, використовувати системи управління ризиками, підвищувати рівень обслуговування клієнтів, працювати з клієнтами на основі їх добровільної згоди, розвивати партнерство з приватними організаціями тощо [17, с. 169].

Сервісна діяльність митних органів офіційно закріплена за цілою системою органів загальної та спеціальної компетенції у такій розвиненій європейській країні як Франція. Так, в межах центрального апарату митниць діє Французький комітет зі спрощення процедур зовнішньої торгівлі, на рівні регіональних округів працюють управ-

ління митних зборів, до компетенції яких також відноситься надання ряду послуг: видача дозволів, передбачених Митним кодексом Франції, при здійсненні зовнішньоторговельних операцій, видача сертифікатів на імпорт м'яса та молочних продуктів, зберігання морської іпотеки у портах тощо. Крім того, у кожному регіональному управлінні функціонують спеціальні підрозділи, які надають окремі види послуг. Наприклад, митні бюро обмеженої компетенції займаються операціями з прикордонних перевезень некомерційного характеру, а також з міжнародного туризму та національного каботажного плавання. У свою чергу, працівники центру з розмитнення самостійно направляються до виробників та власників товарів, що готуються до експорту, з метою здійснення усіх митних формальностей. Внаслідок цього значно прискорюється майбутня митна процедура, яка вже не передбачає необхідного розвантаження, розпакування і наступного навантаження товару.

Дані положення врегульовані детально Митним кодексом Франції. Наприклад, відповідно до Розділу III (Articles 82 bis 82 sexies) категорія окремо визначених товарів, що привозяться на митницю, можуть зберігатися у зонах митного оформлення за наявності відповідного дозволу, який визначає умови такого зберігання, а також встановлює плату за придбання, обслуговування та ремонт установок, необхідних для надання відповідної послуги [18]. Варто акцентувати увагу на тому, що така оплата не є частиною мита, що має конкретний законодавчий вимір, а вважається збором, що визначається шляхом співвідношення розміру та вартості наданих клієнту послуг. Таким чином, головним правилом організації діяльності митних органів Франції є задоволення потреб фізичних та юридичних осіб, а тому останні роки саме ця країна очолює міжнародні рейтинги торгівлі, оскільки близько 90% користувачів задоволені послугами французької митниці [19].

Особливий підхід до надання митних послуг мають Нідерланди. У системі митних органів даної країни було сформовано спеціальний Центральний Сервіс з імпорту та експорту (CDIU), який надає інформацію та послуги щодо підготовки та видачі ліцензій для імпорту, експорту та транзиту товарів, а також допомагає експортувати стратегічні товари. Так, на офіційному сайті податкових органів Нідерландів, частиною яких є безпосередньо митниці, зазначається, що завданнями даного Сервісу є:

- надання інформації про процедуру подачі заявки на отримання ліцензії або про надання повідомлення;
- оформлення та опрацювання отриманих заявок;
- видача ліцензій;
- складання звітів про видані ліцензії [20].

Крім цього, у країні діє Закон «Про стратегічні послуги», який у певній мірі регулює питання надання послуг відповідними органами при експорті або імпорті окремої категорії товарів через державний кордон. Так, Закон передбачає обов'язкову наявність ліцензії, яка видається вищезгаданим Центральним Сервісом з імпорту та експорту від імені Міністра зовнішньої торгівлі та співробітництва, для надання посередницьких послуг щодо торгівлі товарами подвійного призначення з країнами ЄС та третіми країнами, а також брокерські послуги для товарів військового призначення [21].

Схожу практику надання митних послуг ввела Данія. У державі у складі Податкової адміністрації діє Митне агентство, які у сукупності є частиною системи Міністерства податків. Завданням Митного агентства є надання послуг громадянам та підприємствам з метою полегшення процедури сплати ними необхідних митних зборів та податків, тим самим спрощуючи усю митну процедуру у державі. У своїй політиці агентство керується Митним кодексом ЄС, оскільки Данія на разі проводить законодавчу політику щодо його імплементації у національне право. Через це пріоритетним напрямком розвитку датських митниць є комплексна модернізація інформаційних технологій з метою повного оцифрування всієї митної інформації, полегшення європейської торгівлі через державний кордон, ефективного та цілеспрямованого контролю над потоком товарів, що ввозяться або вивозяться з території Данії до ЄС. Крім того, як зазначається на офіційному сайті Митного агентства, серед 800 співробітників, які вирішують найрізноманітніші завдання митної політики, налічується спеціальний адміністративний персонал, що займається оформленням митних ліцензій, виписок та інших документів за заявками клієнтів [22].

Отже, підтримуючи точку зору щодо запровадження у дію нових сервісних митниць, російські вчені зазначають, що в рамках даної концепції митні органи будуть розглядатися як установи, орієнтовані на надання якісних митних послуг як державі, так і учасникам зовнішньоекономічної діяльності, та головною метою яких буде результативне сприяння зовнішній торгівлі, прискоренню і спрощенню митних процедур. В результаті організація митної діяльності у вигляді сервісу стане пріоритетним завданням кожної держави, а терміни «митна справа» та «митне регулювання» у національному законодавстві на думку вчених варто буде використовувати як складові категорії «митні послуги» [23, с. 20].

Аналіз європейського досвіду у сфері виконання митними органами сервісних функцій та його співвідношення із національною правовою доктриною наводить на думку про те, що такий підхід до митної політики має переважно диспозитивне підґрунтя. Тому першочергово організація

діяльності митних органів у нашій країні мала напрямком чітке виконання ними адміністративних, контрольних та наглядових функцій в межах імперативного методу правового регулювання, який зберігається і зараз. Європейський же досвід свідчить про інший підхід до розуміння діяльності органів у даній сфері. Зокрема, базуючись на теорії «сервісної держави», ряд європейських країн вже оновило свою правову систему з метою поєднання контрольних-наглядових та сервісних повноважень в межах правосуб'єктності митних органів. В результаті такі держави, як Франція, Данія, Литва, Польща, вже отримали власні позитивні результати у сфері надання митних послуг своїм громадянам та юридичним особам, а також зовнішньоторговельним суб'єктам.

Висновок. На основі вище викладеного матеріалу можна зробити висновок, що обравши курс на євроінтеграцію, Україна має слідувати стандартам, які на сьогодні вже отримали якісні показники у сфері організації діяльності митних органів передових європейських країн. Одним із таких стандартів є переорієнтація профілю та завдань митниць із фіскальних та контрольних-наглядових основ на сервісні. Такий підхід дозволяє не лише значно підвищити ефективність результатів від усіх аспектів діяльності даних органів, але й покращити рівень економіки держави внаслідок появи нових відкритих шляхів та зовнішніх партнерів.

Досвід адміністративно-правового регулювання сервісної діяльності митних органів європейських держав свідчить про різний підхід в їх організації. Деякі країни лише частково закріпили у своєму законодавстві норми, які дозволяють митним органам поряд із своїми основними завданнями надавати окремі митні послуги. Інші держави більш активно сприймають нові підходи до організації діяльності державних органів, а тому в їх системі вже налічуються спеціальні служби, агентства, відповідальні за надання якісних послуг у митній сфері. У будь-якому випадку, європейське право активно розвивається у даному напрямку, про що свідчать положення відповідних конвенцій та резолюцій. Тому головним вектором для реформування національної митної політики має слугувати переорієнтація завдань митниць із виключно фіскальних на ті, що в першу чергу спрямовані на надання якісних та необхідних митних послуг. Щодо запозичення конкретного досвіду європейських країн, то варто виходити із принципів організації роботи українських митниць, орієнтованих при цьому на наявну систему даних органів.

На думку автора, доречним може стати створення можливості переведення деяких підрозділів митної служби в електронну форму шляхом запровадження багатофункціональних центрів з надання митних послуг на базі Центрів надання адміністративних послуг та регіональних мит-

ниць, зокрема, і в електронній формі, що може слугувати значному скороченню часу, що витрачається на документарну процедуру надання ряду митних послуг. Такі центри стали б аналогією «сервісних митниць», які функціонують у митних органах деяких країн ЄС.

Проте незалежно від обраного підходу до реформування митної політики варто першочергову увагу акцентувати на оновленні митного законодавства України, закріпивши у ньому норми щодо пріоритетного надання митних послуг та орієнтації на європейські стандарти щодо формування митної політики.

Література

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45. № 46-47. № 48. Ст. 552.
2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#top>.
3. Гунько К.І. Сервісна функція митних органів: потенціал теоретичного аналізу. *Економічний вісник*. 2018. № 1. С. 69-74.
4. Бондаренко І.О. Послуги в галузі митної справи. *Митна справа*. 2004. № 6. С. 46-52.
5. Бондаренко І.О. Організаційно-правові основи надання послуг в галузі митної справи: дис. на здобуття наук ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / І. О. Бондаренко. Ірпінь, 2006. 86 с.
6. Корогодова О.О. Митна справа: ризики, виклики, можливості міжнародного співробітництва. *Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність*. 2020. С. 218-220.
7. Світлак І.І. Організаційно-правові засади провадження посередницької діяльності митного брокера та митного перевізника в Україні: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Національна академія державної податкової служби України. Ірпінь, 2006. 25 с.
8. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Київська конвенція): Конвенція від 18.05.1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#top.
9. Кузняк Б.Я., Свічкарь В.А. Особливості митного регулювання в країнах Європейського Союзу. *Ефективна економіка*. 2018. № 4. С. 1-5. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/4_2018/9.pdf.
10. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 9 жовтня 2013 року про встановлення Митного кодексу Союзу: Міжнародний документ від 09.10.2013 р. № 952/2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/984_009-13#Text.
11. Гуцул І. А. Митна політика зарубіжних країн: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 198 с.
12. Таможенний закон Болгарії. URL: https://www.bulgar.in/laws-of-bulgaria-in-russian-language/?ELEMENT_ID=619.
13. Likuma "Par Valsts ieņēmumu dienestu" (Par Valsts ieņēmumu dienestu: Latvijas Republikas 1993. gada 28.oktobra likums. Latvijas Vēstnesis, 1993. 11 novembris, Nr. 105). URL: <https://likumi.lv/ta/id/59902-par-valsts-ienemumu-dienestu>.
14. Aldis Chevers. Definitions of Customs Functions in the Context of Economic Integration and Globalization. *Customs Scientific Journal*. 2013. № 2. P. 20-30.
15. Ломейко Ю. А. Аналіз та напрями вдосконалення взаємовідносин між суб'єктами митного контролю. *Бізнес Інформ*. 2015. № 2. С. 58-67.
16. Квеляшвілі І. Гармонізація національної митної політики з міжнародними нормами і стандартами в митній сфері. *Державне управління і місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 1 (28). С. 74-80.
17. Kredisov A., Berezhnyuk I. World Customs Organization as Institute of Customs Service Management on International Level. *Journal of European Economy*. 2009. Vol. 8 (№ 2). P. 159-182. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/27991/1/Kredisov.PDF>.
18. Code des douanes. Version en vigueur au 09 janvier 2021. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071570/?isSuggest=true.
19. France. Doing Business 2018: Measuring Business Regulations. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreconomies/france+6>.
20. Central Import and Export Office (CDIU) – General. Belastingdienst. URL: https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontenten/belastingdienst/customs/safety_health_economy_and_environment/cdiu_cluster/cdiu_general/central_import_and_export_office_cdiu_general.
21. Services Act (Wet strategische diensten) (Bulletin of Acts and Decrees 2011, 445). URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030545/2016-01-01>.
22. Told Styrelsen. Our task. URL: <https://www.toldst.dk/english/our-task>.
23. Бойкова М. В. Зарубежный опыт таможенного администрирования / М. В. Бойкова; под общ. ред. В. В. Макрусева. М.: РИО Российской таможенной академии, 2017. 130 с.

Анотація

Колісник А. С. Європейський досвід адміністративно-правового регулювання сервісної діяльності митних органів. – Стаття.

У статті проведений аналіз нормативно-правових актів, а також доктринальних розробок вчених з питання здійснення митними органами передових європейських країн сервісних функцій, а також аналіз практики адміністративно-правового регулювання даної сфери. Були зроблені висновки та наведені авторські наукові доробки, що полягають у можливих варіантах вирішення існуючих в Україні проблем з цього питання шляхом запровадження успішного досвіду зарубіжних країн.

Ключові слова: сервісна діяльність митних органів, сервісні функції, сервісні митниці, митні послуги, сервісна держава.

Аннотация

Колесник А. С. Европейский опыт административно-правового регулирования сервисной деятельности таможенных органов. – Статья.

В статье проведен анализ нормативно-правовых актов, а также доктринальных разработок ученых по вопросу осуществления таможенными органами передовых европейских стран сервисных функций, а также анализ практики административно-правового регулирования данной сферы. Были сделаны выводы и приведены авторские научные труды, которые заключаются в возможных вариантах решения существующих в Украине проблем по этому вопросу путем введения успешного опыта зарубежных стран.

Ключевые слова: сервисная деятельность таможенных органов, сервисные функции, сервисные таможи, таможенные услуги, сервисное государство.

Summary

Kolisnyk A. S. European experience of administrative and legal regulation of service activities of customs authorities. – Article.

The article analyses the legal acts, as well as the doctrinal developments of scientists on the implementation of customs services of advanced European countries, as well as an analysis of the practice of administrative and

legal regulation of this area. Conclusions were made and the author's scientific achievements were presented, which consist in possible solutions to the existing problems in Ukraine on this issue by introducing the successful experience of foreign countries.

Key words: service activity of customs authorities, service functions, service customs body, customs services, service state.